

Ateneu Barcelonès

Carles Llorens, Vicepresident econòmic

En primer lloc, agrair a la Societat Catalana d'Economia i a l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) que hagin volgut convidar a l'Ateneu Barcelonès a aquest homenatge a Francesc Moragas. En segon lloc, felicitar la magnífica intervenció del senyor Pere Puig, que és introducció perfecta a les breus paraules amb les que nosaltres volem contribuir a aquest acte.

És molt normal que l'any 1904 l'Ateneu Barcelonès fos un dels promotors de la Caixa d'Estalvis. Ho és perquè l'Ateneu, a l'època, era una entitat molt central de la vida barcelonina. I, mirant una mica la història d'aquells anys, cosa que es pot fer llegint el llibre *L'Ateneu Barcelonès, dels seus orígens als nostres dies*, de l'actual president de l'entitat, en Jordi Cassasas, s'observa que és lògic que en la creació de «la Caixa», l'Ateneu hi anés acompanyat de les entitats que, avui, aquí són també representades, com la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País, l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre i el Foment del Treball Nacional.

La tardor de 1898, un any històricament clau, aquestes entitats, més la desapareguda Lliga de Defensa Industrial i Comercial, van redactar un missatge que el novembre varen lliurar a la reina regent, Maria Cristina d'Hamburg-Lorena. Des de llavors, aquesta plataforma va quedar més o menys institucionalitzada en defensa dels interessos més vitals de Catalunya. Era l'anomenada «Unión de Corporaciones».

Sobretot és lògic, però, que l'Ateneu participés del projecte de Francesc Moragas, perquè hi havia una sintonia completa entre les idees que circulaven per l'Ateneu, amb les preocupacions del Fundador de «la Caixa». Unes preocupacions que en Pere Puig tan brillantment ha exposat. L'anomenada «qüestió social» era una temàtica molt viva a conferències i tertúlies de l'Ateneu Barcelonès.

L'any 1903, l'Ateneu va participar activament en les discussions sobre la crisi social i ciutadana al sí del que ja no s'anomenava Unió de Corporaciones, sinó «Les cinc societats econòmiques i de cultura de Barcelona». Però resulta que, en el curs 1903-1904, en el moment de la fundació de «la Caixa», el president de l'entitat era el poeta Joan Maragall. No imagino més sintonia, a la Barcelona de l'època, entre dos homes, que entre Moragas i Maragall.

I, en aquest punt, no es pot sinó recordar aquell article de Maragall, no publicat per Prat de la Riba a *La Veu de Catalunya*, i que portava per títol «La Ciutat del Perdó». Aquell article on Joan Maragall i Gorina, excels poeta, demanava el perdó de Francesc Ferrer i Guàrdia, que estava a punt de ser afusellat pels fets de la Setmana Tràgica, al mateix temps que denunciava la greu responsabilitat que pertocava a la burgesia catalana per aquella situació.

Juliol de 1909, havien passat només cinc anys de la creació de «la Caixa». Vist en perspectiva és ben clar, en tot cas, que si homes com Moragas o Maragall haguessin tingut més influència a la societat de l'època, moltes tragèdies s'haurien pogut evitar. Més de cent setze anys després, continuem aquí, «la Caixa», l'Ateneu i tres d'aquelles cinc corporacions vives. Només cal que ens conjurem perquè, degudament adaptades a època i a les circumstàncies, siguem capaços de mantenir «la Caixa», la Societat d'Amics del País, el Foment del Treball, l'Institut de Sant Isidre i l'Ateneu Barcelonès fidels a l'esperit generós i bo d'aquells homes exemplars.